

6- İşte ey mağrur nefsim, sen o seyyahsın. Şu dünya ise bir çöldür.

İşte ey mağrur nefsim, sen o seyyahsın. Şu dünya ise bir çöldür. Âczin ve fakrın hadsizdir. Düşmanın, hâcatın nihayetsizdir. Madem öyledir, şu sahranın Mâlik-i Ebedî'si ve Hâkim-i Ezelî'sinin ismini al. Ta bütün kâinatın dilenciliğinden ve her hâdisatın karşısında titremeden kurtulasın.

“İşte ey mağrur nefsim, sen o seyyahsın.”

Bir hakikatten **azamî** derecede istifade etmenin yolu, anlatılanlara kendimizi muhatap yapmaktan geçer. Şu misalde de kendimizi bulmalıyız. Dünya bir çöl ve tıpkı o misaldeki adam gibi ben bu çölde aczim ve fakrım ile dolaşan bir yolcuyum.

“Şu dünya ise bir çöldür.”

“Çöl” kelimesinin özellikle seçilmesi şundandır. Çöl, insanın kendi kuvvetine güvenemeyeceği en saf mekândır. İnsanın kendi akli ve kuvvetiyle yol bulamayacağını en sert şekilde ilan eder. Üstad, insanın hakikatini göstermek ister: Eğer sahne bir şehir olsaydı; ev, eş, dost, araç, kalabalık, imkân hissi aczi perdeleyecekti. Çöl ise perdesizdir.

İşte hakikatte bu dünya, o çölün kendisidir. Emin adımların bile sarsıldığı, düşmanların eksilmediği, ihtiyaçların dinmediği bir diyar... Bazen yakıcı imtihanlarıyla iradeyi kavurur, bazen aldatıcı seraplarıyla kalbi oyalayıp istikameti unutturur. Bu yolun içinde pusuda bekleyen düşmanlar, hiç susmayan ihtiyaçlar ve insana nefes aldırmayan, tükenmez dertler saklıdır.

“Âczin ve fakrın hadsizdir. Düşmanın, hâcatın nihayetsizdir.”

“Âczin hadsizedir”

İnsan, en küçük şeyler karşısında bile acz içindedir.

Misaller:

- Bir mikrop, en güçlü bedeni yatağa düşürür.
- Bir saniyelik kalp ritim bozukluğu, hayatı söndürür.
- Bir uyku hâli, iradeyi tamamen askıya alır.
- Bir korku, akli felç eder.
- Bir alışkanlık, iradeyi esir alır.

İnsan ne uykuyu yönetebilir, ne hücreyi idare edebilir, ne ölümü durdurabilir.

Demek acz, istisna değil; fitratın temelidir. İnsana yapışmış **zâtî** bir sıfattır.

“Fakrın nihayetsizedir”

Çünkü fakr, muhtaç olunan şeyin yokluğudur. İhtiyaç dairesi, hayalin ulaştığı her yere kadar genişler: Sağlık ister, güven ister, huzur ister; yarın ister, ebediyet ister... Fakat sermayeye bak: Elinde, icada kabiliyeti olmayan cüz'î bir iradeden başka ne var? Bu kadar ihtiyaca karşılık bu kadar sermayesizlik, insanın kendine yetemeyeceğini haykırır. Demek fakr, sonradan gelen bir hâl değil; insanın fitratına yazılmış bir hakikattir.

“Düşmanın nihayetsizedir”

İnsanın düşmanı sadece dışarıda değildir.

Dış düşmanlar: Hastalıklar, afetler, belalar, musibetler, zaman, ihtiyarlık, ölüm, şeytan.

İç düşmanlar: Nefs, heva, şehvet, vesvese, ümitsizlik...

Bir düşmanla baş etse, bin tanesi arkadan gelir. Bu yüzden insan, sürekli savunmada olan bir varlıktır.

“Hâcatın nihayetsizedir”

İnsanın ihtiyaçları sonsuzdur; derinleştikçe çoğalır.

Misaller:

- Bir bardak suya muhtaçtır.
- Bir nefese muhtaçtır.
- Bir ışığa, bir ısıya muhtaçtır.
- Bir rızka muhtaçtır.
- Bir anneye, bir dosta, bir merhamete muhtaçtır.
- Bir ilgiye muhtaçtır, bir tebessüme muhtaçtır.
- Bir teselliye muhtaçtır, bir anlayışa muhtaçtır.
- Bir söze muhtaçtır, bir suskunluğa muhtaçtır.

İnsanın ihtiyacı, dünya ile bitmez; herşeye muhtaçtır ve ihtiyaçları ebediyete uzanır.

Bu dört hakikat birleşince tek bir kapıya çıkar:

Hakikat	Muhtaç olduğu	Bismillah derse	Bismillah demezse
Âczim	Kuvvet	Kudrete dayanır, yük hafifler	Kendine güvenir, altında ezilir
Fakrım	Zenginlik	Rahmet hazinesine bağlanır	Sebeplere dilenir
Düşmanım çok	Himaye	Sultan'ın korumasına girer	Korkar, zelil olur
Hâcatım sonsuz	Rahmet	Ümit ve emniyet kazanır	Çaresizlik artar, rezil olur

İşte bu yüzden insan, kendi adına yaşayamaz. Haddizatında her insanın fitratına, acizliğine medet için bir **nokta-i istinad** ve fakirliğine imdat edecek bir **nokta-i istimdad** bırakılmıştır. İnsan bu noktaların sevkiyle ya kendine dayanır ya da kendinden daha kuvvetli ve daha zengin olan insanlara dayanır. Ama tüm dayandıkları da kendisi gibi aciz ve fakirdir ve hepsi ancak Allah'ın dilemesiyle medetkâr olabilir. İşte insan, bunu kendi nefsinde bulamaz; dayandığı fanilerde de bulamaz.

“Madem öyledir, şu sahranın Mâlik-i Ebedî’si ve Hâkim-i Ezelî’sinin ismini al. Ta bütün kâinatın dilenciliğinden ve her hâdisatın karşısında titremeden kurtulasın.”

Bu cümle, önceki bütün teşhislerin tedaviye bağlandığı düğüm noktasıdır. Âcz, fakr, düşman, ihtiyaç... Hepsini bir neticeye doğru yürütülür ve o netice burada ilan edilir.

“Madem öyledir...” Yani:

- Madem aczin hadsiz,

- Madem fakrın nihayetsiz,
- Madem düşmanların çok,
- Madem hâcatın bitmez...

Bu bir aklî muhakeme kapısıdır. Üstad, hissiyatla değil, mantıkla konuşturur. “Öyleyse” der; kaçınılmaz sonucu gösterir.

“Şu sahranın Mâlik-i Ebedî’si ve Hâkim-i Ezelî’sinin ismini al.”

Üstadımız burada iki ismi kasten yan yana getirmiştir:

1. **Mâlik-i Ebedî**; sahipliği geçici değil. Mülkü elden çıkmaz. Kudreti zamanla zayıflamaz. Bu isim şunu söyler: “Sahip olduğum zat ölmez, bırakmaz, terk etmez.” İnsanın korkusu şudur: “Dayandığım giderse ben ne olurum?” Ebedî Mâlik, bu korkuyu kökten söker.
2. **Hâkim-i Ezelî**; hükmü keyfî değil. İdaresi başıboş değil. Olan biten tesadüf değil. Bu isim ise şunu ilan eder: “Başına gelen her şey bir kanun ve hikmet iledir.” Böylece hadiseler tehdit olmaktan çıkar, emir hâline gelir.

“İsmi al” ne demektir?

Bu sadece dil ile söylemek değildir. Bu bir intisap, bir aidiyet, bir kimlik kazanımıdır. Nasıl ki bir asker, kumandanının adını aldığı anda: sahipsiz değildir, yetkisi vardır, koruma altındadır. Aynen öyle: “Bismillah” diyen insan, kendini değil, sahibini öne sürer.

“Ta bütün kâinatın dilenciliğinden kurtulasın”

İntisapsız insan: sebeplere dilenir, insanlara el açar, tabiata boyun eğer, olaylardan medet umar. Birinden bir şey koparabilmek için bin kapı aşındırır. Ama Sultan’ın ismini alan: sebepleri perde bilir, insanlara kulluk etmez. Çünkü bilir: “Onlar vermez, onlara verilir.”

“Ve her hâdisatın karşısında titremeden kurtulasın.”

Titreme neden olur? Sahipsizlikten, kontrolsüzlükten, anlamsızlıktan olur. İsimsiz insan için hâdis: tehdittir, kaostur, rastlantıdır. İsim alan insan için ise: mesajdır, terbiyedir, **sevktir**.

Aynı fırtına: birini korkutur, birini secdeye indirir. Fark, kimin adına yaşandığıdır.

Netice:

Bu cümle şunu söyler: ***“Madem bu kadar zayıfsın, kendin adına yürüme. Madem bu kadar muhtaçsın, sahipsiz davranma. Madem dünya çöldür, isimsiz çıkma.”***

Yoksa çölde bir reisin ismini almadan gezen zavallı adam gibi hem zelil hem de rezil olursun.

Çölde selâmet, ancak bir reisin ismine sığınmakla olduğu gibi dünya çölünde de selâmet, şu sahranın Mâlik-i Ebedî’si ve Hâkim-i Ezelî’sinin ismini almaktan geçer.

İşte Bismillah, aczin güce, fakrın rahmete, korkunun emniyete dönüşmesidir.